

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD.410.024.01.2020

Pan
Krzysztof Wilde
Rektor Politechniki Gdańskiej
Politechnika Gdańska
ul. Gabriela Narutowicza 11/12
80-233 Gdańsk

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/026 – „Finansowanie szkolnictwa wyższego”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Politechnika Gdańska, ul. Gabriela Narutowicza 11,12 80-233 Gdańsk (dalej: „Politechnika”, Uczelnia” lub „PG”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krzysztof Wilde, Rektor Politechniki (dalej: „Rektor”), od 3 czerwca 2019 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki kontrolowanej sprawowali poprzednio: Piotr Dominiak, pełniący obowiązki Rektora od 14 kwietnia do 3 czerwca 2019 r. oraz Jacek Namieśnik, Rektor od 1 września 2016 r. do 14 kwietnia 2019 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Działalność badawcza i rozwój naukowy pracowników uczelni publicznych. 2. Działalność dydaktyczna uczelni i oferta kształcenia. 3. Wydatkowanie środków publicznych przez uczelnie publiczne.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2020 (do dnia zakończenia kontroli) z wykorzystaniem danych z okresu wcześniejszego w celach porównawczych.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontroler	Łukasz Badura, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/191/2020 z 26 października 2020 r. (akta kontroli str. 1-17)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Politechniki w badanym zakresie.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Na Politechnice opracowano i realizowano strategię rozwoju naukowego, w której określono m.in. obszary, cele i zadania strategiczne do roku 2020. Stopień osiągnięcia założonych w strategii celów i zadań monitorowano poprzez system mierników, umożliwiając śledzenie zarówno rok do roku, jak i na przestrzeni kilku lat zmian wartości przyjętych mierników, a tym samym kształtujących się trendów. Ewaluacja strategii dokonywana była m.in. w corocznych sprawozdaniach z działalności Uczelni. Wydziały Uczelni przyjęły docelowe kategorie naukowe do osiągnięcia po przeprowadzeniu procesu ewaluacji działalności naukowej. W Statucie Politechniki zawarto zapisy świadczące o podejmowaniu działań zwiększających motywację nauczycieli akademickich do szybszego uzyskiwania stopnia doktora habilitowanego. W latach 2018-2020 na Uczelni odnotowano coroczny wzrost liczby pracowników zatrudnionych w grupie pracowników badawczych oraz ich udziału wśród wszystkich nauczycieli akademickich. Zatrudnienie w grupie stanowisk dydaktycznych dotyczyło w 80,3% nauczycieli akademickich, którzy pracowali wcześniej na stanowiskach badawczo-rozwojowych, jednak nie było to związane z nieuzyskaniem przez nich stopnia naukowego. Nauczyciele akademicy badawczo-dydaktyczni byli zatrudniani w godzinach nadwymiarowych, jednak z uwagi na obniżenie przez Senat Uczelni od roku akademickiego 2019/2020 pensum dydaktycznego, nie osłabiało to ich zdolności do podejmowania zadań badawczych. Nauczycielom akademickim powierzano prowadzenie zajęć nadwymiarowych w wymiarze przewyższającym

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: „ustawa o NIK”.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

¼ rocznego wymiaru zajęć, co jednak odbywało się za ich zgodą - stosownie do wymogu określonego w art. 127 ust. 6 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce³ (dalej: Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce). Zgodnie z opracowanymi i wdrożonymi na Uczelni procedurami, dokonywano oceny i doskonalenia programów studiów oraz sprawdzenia, czy zostały osiągnięte efekty kształcenia.

Politechnika prowadziła gospodarkę finansową na podstawie rzetelnie przygotowanych planów rzeczowo-finansowych. Otrzymane środki publiczne w postaci dotacji i subwencji były wydatkowane zgodnie z tymi planami, decyzjami w sprawie przyznania tych środków oraz dokumentami wewnętrznymi Uczelni. Opinie biegłych rewidentów po badaniu sprawozdań finansowych Uczelni, potwierdziły rzetelny obraz jej sytuacji finansowej.

Stwierdzona nieprawidłowość, dotycząca przypadków powierzania nauczycielom akademickim - niezgodnie z art. 127 ust. 7 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce - prowadzenia zajęć dydaktycznych w wymiarze przekraczającym dwukrotnie roczny wymiar zajęć dydaktycznych, nie wpłynęła na pozytywną ocenę działalności Uczelni w badanym zakresie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁴ kontrolowanej działalności

Dane wstępne

Według stanu na 1 stycznia 2018 r. jednostkami organizacyjnymi Politechniki były m.in. wydziały (dziewięć) oraz jednostki ogólnouczelniane (dziewięć), w tym m.in. Centrum Morskich Technologii Militarnych, Centrum Zaawansowanych Technologii oraz Centrum Transferu Wiedzy i Technologii⁵. Według stanu na 17 grudnia 2020 r. (tj. na dzień zakończenia czynności kontrolnych) liczba wydziałów nie zmieniła się, funkcjonowały natomiast dwie dodatkowe jednostki ogólnouczelniane, tj. Szkoła Doktorska i Szkoła Doktorska Wdrożeniowa⁶.

OBSZAR

1. Działalność badawcza i rozwój naukowy pracowników uczelni publicznych

Opis stanu faktycznego

1.1. Zgodnie z wymogiem określonym w art. 66 ust. 1a ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym⁷, Rektor opracował strategię rozwoju Uczelni, przyjętą uchwałą Senatu z dnia 19 grudnia 2012 r.⁸ (dalej: strategia). W strategii zapisano wizję rozwoju Uczelni w okresie 2012 – 2020, zakładającą jej stopniowy

³ Dz. U. z 2020 r., poz. 85 ze zm.

⁴ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Zarządzenie Rektora Politechniki Gdańskiej nr 6/2017 z 23 maja 2017 r. w sprawie: zmian organizacyjnych na Politechnice Gdańskiej oraz zatwierdzenia Regulaminu Organizacyjnego Politechniki Gdańskiej (dostępne pod adresem: <https://pg.edu.pl/documents/21200603/4bb95775-5b4c-499d-85f9-3b131d65870d>).

⁶ Zarządzenie Rektora PG nr 38/2019 z 1 października 2019 r. w sprawie: wprowadzenia Regulaminu organizacyjnego Politechniki Gdańskiej (dostępne pod adresem: <https://pg.edu.pl/documents/21200603/97322911/Regulamin%20Organizacyjny%20PG>).

⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 2183 ze zm.

⁸ Uchwała Senatu Politechniki Gdańskiej nr 45/2012/XXIII z 19 grudnia 2012 r. w sprawie przyjęcia podstawowych celów i zadań strategicznych w rozwoju Politechniki Gdańskiej.

rozwój poprzez Politechnikę cyfrową w 2016 r. do SMART Politechniki⁹ w 2020 r. oraz misję Uczelni, którą było m.in. zapewnienie wysokiej jakości kształcenia oraz prowadzenie badań naukowych na najwyższym, międzynarodowym poziomie. W strategii określono siedem obszarów strategicznych zgrupowanych na trzech poziomach funkcjonalnych Uczelni. Na najniższym poziomie uplasowano trzy obszary strategiczne („Jakość”, „Rozwój” i „Współpraca”), które miały bezpośredni wpływ na realizację zadań w obszarze „Organizacja i Zarządzanie”, stanowiącym poziomem środkowym. Właściwa realizacja zadań z poziomu środkowego przyczyniała się do osiągania celów najwyższego poziomu, dla którego zdefiniowano trzy obszary strategiczne („Kształcenie”, „Badania” i „Innowacje”), stanowiące tzw. Trójkąt wiedzy. Obszary strategiczne zostały zdefiniowane i przybrały formę celów strategicznych Uczelni, dla których określono po pięć zadań strategicznych. W strategii określono ponadto wzór karty strategicznej, służącej do doprecyzowania zadań strategicznych na poziomie wydziałów i centrów w kategoriach: priorytet zadania, źródło finansowania, okres realizacji, ryzyko niezrealizowania oraz wskaźniki efektów do osiągnięcia.

Celem strategicznym w obszarze „Badania” było wprowadzenie mechanizmów wspomagających rozwój badań, rozwój naukowy nauczycieli akademickich, oraz wzrost efektywności studiów doktoranckich, w celu polepszenia pozycji Uczelni i wydziałów w ocenie parametrycznej. Realizacji tak zdefiniowanego celu miało służyć pięć zadań strategicznych nakierowanych na wzmocnienie potencjału badawczego, obejmujących m.in. rozwój silnych zespołów badawczych pozyskujących granty krajowe i zagraniczne w priorytetowych dziedzinach nauki i gospodarki, ukierunkowanie polityki kadrowej na wspieranie rozwoju naukowego poprzez zapewnienie korelacji uprawnień akademickich z wymaganiami w zakresie dydaktyki i badań naukowych, rozwój studiów doktoranckich oraz zapewnienie elastyczności programów studiów.

Jako efekt realizacji ww. zadań założono wzmocnienie kadry akademickiej, w tym zwiększenie liczby samodzielnych pracowników nauki oraz rozwój silnych zespołów badawczych.

W celu monitorowania postępu realizacji celów strategicznych i zmian zachodzących na Uczelni, dla poszczególnych obszarów strategicznych (z wyjątkiem obszaru „Rozwój”) określono w formie odrębnego dokumentu mierniki w ujęciu SMART.

W strategicznych dokumentach Politechniki nie określono wartości docelowych mierników.

Rektor wyjaśnił, że określone w strategii cele i zadania dzielą się na dwie grupy. Pierwsza, to zadania, które można ocenić w kategorii zrealizowane lub niezrealizowane (jak np. w przypadku zadania w postaci organizacji centrum obsługi studentów zagranicznych, zrealizowanego przed 2018 r.). Druga grupa zadań, to te które są mierzone, nie w kategorii osiągnięcia konkretnej wartości wskaźnika, ale trendu zmian tego wskaźnika (tj. niezmienny, rosnący, malejący).

⁹ SMART zdefiniowano w strategii jako: **S** - strategicznie uwarunkowana – pozyskiwanie funduszy na realizację zadań strategicznych, zgodnych z potrzebami Uczelni, z priorytetami oraz przedsięwzięciami UE, Polski i regionu (Europa 2020, Polska 2020, Pomorze 2020), **M** - maksymalnie innowacyjna – wdrażanie nowych mechanizmów i wykorzystanie nowych organizacji stymulujących opracowywanie rozwiązań innowacyjnych zarówno dla PG, jak i dla regionu, **A** - atrakcyjna dla wszystkich – wprowadzenie i rozwijanie form kształcenia LLL, wykorzystanie projektowania zespołowego oraz e-learningu w programach studiów, a także modernizacja laboratoriów dydaktyczno-badawczych i zorientowanie badań na praktyczne zastosowania, **R** - rozwijająca osobowości – zapewnienie warunków rozwoju dla wszystkich studentów, doktorantów i pracowników, w szczególności tych najlepszych, stawiając im ambitne zadania i nagradzając istotne wyniki, **T** - tworzona z pasją – stopniowe likwidowanie barier i utrudnień administracyjnych, preferowanie sprawdzonych wzorców, pielęgnowanie kultury pracy i klimatu dla innowacji.

Przyjęty i stosowany na Politechnice model analizy mierników zakładał określanie trendu na koniec roku i porównywanie go z trendami zarejestrowanymi w latach ubiegłych. Jak wskazał Rektor, model mógł być ilustrowany graficznie, co umożliwiało szybką identyfikację pojawiających się problemów, ich analizę i w miarę możliwości eliminowanie. Z wyjaśnień Rektora wynikało, że zespół tworzący założenia strategii przyjął, że określenie konkretnych wartości docelowych nie będzie miało istotnego znaczenia dla monitorowania stopnia jej realizacji, ponieważ zadaniem uczelni miała być ciągła poprawa monitorowanych wskaźników i dążenie do tego by były one jak najlepsze - również z uwagi na konkurowanie z innymi uczelniami, bowiem dla wszystkich uczelni istotny jest rozwój i zajęcie jak najwyższych pozycji w rankingach (wybrane wskaźniki PG, były analizowane i porównane do wartości osiąganych przez inne uczelnie). Stąd w ocenie Rektora, uwzględniając autonomiczny charakter Uczelni, trend i analiza zmieniających się czynników wewnętrznych i zewnętrznych były najważniejszą metodą analizy osiągniętych wyników działalności.

Postęp realizacji strategii w obszarze „Badania” oceniano m.in. przy pomocy następujących mierników:

- ML, mierzony stosunkiem liczby laboratoriów badawczych i badawczo-dydaktycznych do wszystkich laboratoriów PG (bez laboratoriów funkcjonujących w ramach Centrum Zaawansowanych Technologii „Pomorze”),
- LL – liczba certyfikowanych i akredytowanych laboratoriów, mierzony ich sumą,
- efektywność publikacyjna, mierzona współczynnikiem Hirscha (h-index),
- atrakcyjność dla doktorantów, mierzona liczbą doktorantów przypadającą na 1 samodzielnego pracownika naukowo-dydaktycznego,
- nasycenie kadry osobami o najwyższych kwalifikacjach, mierzone jako stosunek liczby etatów samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych do liczby etatów pracowników naukowo-dydaktycznych,
- efektywność studiów doktoranckich, mierzona wskaźnikiem efektywności studiów doktoranckich (WED)¹⁰.

Monitorowanie postępu realizacji strategii na poziomie centralnym (dla Uczelni jako całości) odbywało się poprzez coroczne sprawozdania Rektora z działalności Uczelni w roku poprzednim, w których osiągnięte w danym roku wartości mierników, prezentowane były na tle danych historycznych, tj. wartości osiągniętych w latach poprzednich (na przestrzeni całego okresu strategicznego). Ponadto, wyniki osiągnięte w roku sprawozdawczym odniesione do wartości z roku go poprzedzającego, analizowane były w ujęciu wydziałowym.

Jak wyjaśnił Rektor, monitorowanie realizacji celów strategicznych dokonywane było ponadto w ramach kontroli zarządczej, w tym na potrzeby złożenia przez Rektora oświadczenia o stanie kontroli zarządczej. Wykorzystywano w tym celu wypełniany w poszczególnych jednostkach Uczelni kwestionariusz (Ankieta samooceny kontroli zarządczej na Uczelni za dany rok), zawierający pytania w zakresie wyznaczania celów i zadań rocznych na podstawie strategii oraz monitorowania i oceny ich realizacji, m.in. które zadania zostały zrealizowane, a które cele i zadania niezrealizowane, mierniki nieosiągnięte, oraz przyczyny niezrealizowania. Rektor wyjaśnił ponadto, że kierownicy jednostek Uczelni na bieżąco monitorowali stan realizacji celów i zadań strategicznych, a Rektor sprawował kontrolę w tym zakresie.

¹⁰ WED to stosunek liczby słuchaczy studiów doktoranckich w roku n, którzy obronili rozprawę doktorską przed ukończeniem studiów lub ukończą studia obroną rozprawy doktorskiej do liczby słuchaczy studiów doktoranckich rozpoczynających studia doktorskie w roku n-4.

Na podstawie przyjętej strategii, wydziały Uczelni mogły przyjąć strategię rozwoju wydziału, określającą jego cele i zadania strategiczne w powiązaniu ze wskaźnikami oceny ich realizacji, źródłami finansowania oraz szansą realizacji w postaci Karty strategicznej. Badanie, którym objęto trzy losowo wybrane wydziały¹¹ wykazało, że w okresie objętym kontrolą posiadały one swoje strategie rozwoju, zgodne ze strategią Uczelni. W przypadku Wydziału Zarządzania i Ekonomii, w związku z osiągnięciem założonych niektórych celów tej jednostki, w 2018 r. strategię Wydziału zaktualizowano, uwzględniając jednocześnie nowe uwarunkowania zewnętrzne, jak i wewnętrzne. W wyniku badania ankiet samooceny kontroli zarządczej za 2019 r. tych wydziałów stwierdzono, że cele i zadania wyznaczone na ten rok zostały zrealizowane, w tym zdefiniowane m.in. w zakresie utrzymania określonej kategorii w ocenie parametrycznej¹², a mierniki, wskaźniki lub inne kryteria oceny ich realizacji osiągnięte.

Rektor wyjaśnił, że kompleksowa analiza i ocena realizacji celów i zadań określonych w strategii będzie możliwa po zakończeniu okresu jej obowiązywania. Wskazał przy tym, że w 2016 r. na spotkaniu kierownictwa Uczelni i członków Senatu dokonano podsumowania realizacji strategii za lata 2012-2015.

Na Uczelni nie wyznaczono na poziomie centralnym docelowych kategorii naukowych do osiągnięcia dla poszczególnych dyscyplin po przeprowadzeniu procesu ewaluacji naukowej. Jak wyjaśnił Rektor, dokonały tego poszczególne jednostki organizacyjne Uczelni. Badanie strategii oraz ankiet samooceny kontroli zarządczej za 2019 r. trzech losowo wybranych wydziałów¹³ wykazało, że przyjęły one cele w postaci utrzymania dla prowadzonych dyscyplin naukowych kategorii naukowej A oraz dążenie do uzyskania kategorii naukowej A+.

(akta kontroli str. 55-178)

1.2. W latach akademickich 2018/2019, 2019/2020 i 2020/2021 na Politechnice było zatrudnionych odpowiednio 1.300, 1.380 i 1.423 nauczycieli akademickich, w tym:

- w grupie pracowników badawczo-dydaktycznych odpowiednio: 945 (tj. 72,7%), 884 (64,0%) i 905 nauczycieli (63,7%),
- w grupie pracowników dydaktycznych: 331 (25,5%), 468 (34,0%) i 485 nauczycieli (34,0%),
- w grupie pracowników badawczych: 24 (1,8%), 28 (2,0%) i 33 nauczycieli (2,3%).

We wskazanych latach akademickich następował zatem stały wzrost liczby nauczycieli akademickich zatrudnionych w grupie pracowników badawczych w stosunku do ogółu nauczycieli PG (z 1,8% do 2,3%).

(akta kontroli str. 18)

1.3. W latach 2018-2020 (do 20 listopada) na Politechnice nadano łącznie 318 stopni naukowych, w tym:

- 202 stopnie doktora (97 – w 2018 r., 78 – w 2019 r., 27 – w 2020 r.),
- 116 stopni doktora habilitowanego (37 – w 2018 r., 36 – w 2019 r., 43 – w 2020 r.).

Stopień naukowy doktora nadano:

- 102 doktorantom¹⁴ (51 – w 2018 r., 39 – w 2019 r., 12 – w 2020 r.),

¹¹ Wydziały: Architektury, Mechaniczny oraz Zarządzania i Ekonomii.

¹² Przykładowo w przypadku Wydziału Architektury celem na 2019 r. było dążenie do utrzymania kategorii „A” w ocenie parametrycznej Wydziału, przygotowanie Wydziału do uzyskania międzynarodowych akredytacji RIBA i KAUT oraz dalsze umiędzynarodowienie Wydziału.

¹³ Wydziały: Inżynierii Lądowej i Środowiska, Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki oraz Architektury.

¹⁴ W tym osobom, którym nadano stopień doktora w okresie do dwóch lat po zakończeniu kształcenia na studiach doktoranckich.

- 84 pracownikom PG¹⁵ (40 – w 2018 r., 32 – w 2019 r., 12 – w 2020 r.),
- 16 osobom niezatrudnionym na PG¹⁶ (6 – w 2018 r., 7 – w 2019 r., 3 – w 2020 r.).

Stopień naukowy doktora habilitowanego nadano:

- 93 pracownikom PG¹⁷ (28 – w 2018 r., 30 – w 2019 r., 35 – w 2020 r.),
- 23 osobom niezatrudnionym na PG¹⁸ (9 – w 2018 r., 6 – w 2019 r., 8 – w 2020 r.).

(akta kontroli str. 20)

1.4. Według stanu na 31 października 2020 r. łącznie 462 nauczycieli akademickich Politechniki posiadało stopień naukowy doktora habilitowanego (322) lub tytuł profesora (140). Spośród ww. nauczycieli akademickich:

- 24,2% (tj. 112 osób) stanowili nauczyciele urodzeni po 31 grudnia 1974 r.,
- 43,3% (200) stanowili nauczyciele urodzeni w okresie od 1 stycznia 1960 r. do 31 grudnia 1974 r.,
- 32,5% (150) stanowili nauczyciele urodzeni przed 1 stycznia 1960 r., z których prawo do emerytury miało 10,2% nauczycieli (47), a emeryturę pobierało 17,5% nauczycieli (81).

(akta kontroli str. 21)

1.5. W latach 2018 – 2020 (III kwartał) Politechnika złożyła łącznie 670 wniosków na projekty badawcze, z tego 590 finansowanych ze środków Narodowego Centrum Nauki¹⁹ (dalej: „NCN”) i 80 ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju²⁰ (dalej: „NCBiR”), w tym w 2018 r. odpowiednio – 272 i 24, w 2019 r. – 189 i 22, w 2020 r. (III kwartały) – 129 i 34.

Do realizacji zostało przyjętych łącznie 115 wniosków (101 z NCN i 14 z NCBiR), w tym w 2018 r. odpowiednio – 59 i siedem, w 2019 r. – 39 i sześć, w 2020 r. (III kwartały) – trzy i jeden. Łącznie zostało zakończonych 118 projektów badawczych (92 z NCN i 26 z NCBiR), w tym w 2018 r. odpowiednio – 34 i 19, w 2019 r. – 42 i pięć, w 2020 r. (III kwartały) – 16 i dwa.

Ponadto, Politechnika w 2020 r. (do 30 października) prowadziła badania własne (w formie grantów wewnętrznych) finansowane z subwencji przyznawanej w ramach programu Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza (dalej: „IDUB”)²¹. Ze złożonych 78 wniosków, siedem zostało przyjętych do realizacji i wg stanu na 17 grudnia 2020 r. były one w trakcie realizacji.

W okresie objętym kontrolą Politechnika składała również wnioski na projekty badawcze finansowane ze środków instytucji zagranicznych, w tym m.in. Unii Europejskiej, Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy, NATO oraz Europejskiej Agencji Kosmicznej. Łącznie złożono 292 wnioski,

¹⁵ Tj. osobom które uzyskały stopień doktora będąc pracownikami PG zatrudnionymi zarówno na stanowiskach nauczycieli akademickich jak i innych.

¹⁶ Tj. osobom, które uzyskały stopień doktora na podstawie podpisanych umów ponosząc opłatę (pracownikom innych podmiotów, w tym innych uczelni oraz osobom, które chciały uzyskać stopień doktora z tak zwanej „wolnej stopy” czyli nie będąc uczestnikami studiów doktoranckich).

¹⁷ Por. odpowiednio przypis 15.

¹⁸ Por. odpowiednio przypis 16.

¹⁹ Zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Nauki (Dz. U. z 2019 r. poz. 1384), jest ono agencją wykonawczą w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869), powołaną do wspierania działalności naukowej w zakresie badań podstawowych.

²⁰ Zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (Dz. U. z 2020 r. poz. 1861), jest ono agencją wykonawczą w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, z późn. zm.), powołaną do realizacji zadań z zakresu polityki naukowej państwa, o której mowa w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, 374, 695, 875 i 1086).

²¹ Zgodnie z art. 387 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85) celem programu Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza jest podniesienie międzynarodowego znaczenia działalności uczelni.

z których do realizacji przyjęto 106. Do 30 października 2020 r. zakończono 35 projektów badawczych.

(akta kontroli str. 22-24)

1.6. W Statucie Politechniki z dnia 29 kwietnia 2019 r.²² (obowiązującym od 1 października 2019 r.) nie określono terminu na uzyskanie przez pracowników badawczo-dydaktycznych stopnia naukowego doktora habilitowanego. Wskazano natomiast, że powierzenie po raz pierwszy stanowiska profesora uczelni osobie nieposiadającej stopnia doktora habilitowanego lub uprawnień równoważnych uprawnieniom wynikającym z posiadania stopnia doktora habilitowanego następuje na okres nieprzekraczający sześciu lat. Okres ten może jednak zostać przedłużony na czas nieokreślony, jeżeli nastąpi pozytywna ocena realizacji programu działalności przedstawionego uprzednio przez kandydata na stanowisko profesora.

1.7. W latach 2018-2020 Politechnika nie tworzyła spółek celowych. Była natomiast jedynym udziałowcem utworzonej w 2013 r. spółki celowej Excento spółka z ograniczoną odpowiedzialnością²³, której zadaniem było promowanie aktywności związanych z praktycznymi zastosowaniami nauki. Była to jedyna spółka celowa Politechniki powołana do komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych opracowanych na Uczelni. Utworzenie spółki celowej zostało zapisane w strategii.

Drugą spółką celową Politechniki była Eureka sp. z o.o., która została powołana w 2017 r. do zarządzania nieruchomością Uczelni położoną w Sopocie.

(akta kontroli str. 210-213)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Politechniki w zbadanym obszarze. Na Politechnice opracowano i realizowano strategię rozwoju naukowego, w której określono m.in. obszary, cele i zadania strategiczne do roku 2020. Stopień osiągnięcia założonych w strategii celów i zadań monitorowano poprzez system mierników. Ewaluacja strategii dokonywana była m.in. w corocznych sprawozdaniach z działalności Uczelni.

Wydziały Uczelni przyjęły docelowe kategorie naukowe do osiągnięcia po przeprowadzeniu procesu ewaluacji działalności naukowej.

W latach 2018-2020 na Uczelni odnotowano coroczny wzrost liczby pracowników zatrudnionych w grupie pracowników badawczych oraz ich udziału wśród wszystkich nauczycieli akademickich. W Statucie Politechniki zawarto zapisy świadczące o podejmowaniu działań zwiększających motywację nauczycieli akademickich do szybszego uzyskiwania stopnia doktora habilitowanego.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

2. Działalność dydaktyczna uczelni i oferta kształcenia

2.1. W obszarze strategicznym „Kształcenie”, dla którego celem strategicznym było udoskonalenie systemu studiów na Politechnice Gdańskiej poprzez wysoką jakość kształcenia, wprowadzenie elastycznej organizacji studiów oraz zdalnego nauczania, a także umiędzynarodowienie oferty Uczelni, określono pięć zadań

²² Uchwała Senatu PG nr 291/2019/XXIV z 29 kwietnia 2019 r. <https://pg.edu.pl/documents/21200603/1e1ae847-9399-46fd-8cdc-6158719cf3eb> w sprawie uchwalenia Statutu Politechniki Gdańskiej

²³ Spółka została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 10 maja 2013 r. pod numerem 0000461676.

strategicznych obejmujących m.in. wdrożenie zajęć z zakresu projektowania zespołowego na wszystkich kierunkach studiów zgodnie z zasadami określonymi przez CDIO²⁴, KRK²⁵, uzupełnianie oferty studiów o programy kształcenia w języku angielskim, czy wprowadzanie nowych form nauczania, np. zajęć międzykierunkowych i międzywydziałowych.

Stopień realizacji tak określonych zadań i celu w skali całej Uczelni monitorowano m.in. poprzez niżej wskazane mierniki:

- LEK – mierzony liczbą elitarnych kierunków studiów (wartość startowa miernika: 0),
- stopień internacjonalizacji, mierzony liczbą studentów obcokrajowców,
- atrakcyjność kierunków, mierzona wskaźnikiem zgłoszeń na studia stacjonarne I stopnia,
- efektywność studiów, mierzona liczbą osób które obroniły się w terminie do liczby wszystkich osób przyjętych na studia I stopnia (inżynierskie, licencjackie),
- liczba kursów na platformie e-learningowej eNauczanie PG, liczba zapisanych użytkowników na platformie e-learningowej eNauczanie PG oraz liczba prowadzących e-kursy na platformie e-learningowej eNauczanie PG,
- liczba wszystkich kierunków studiów wydziałowych, międzywydziałowych i międzyuczelnianych (I i II st. studiów stacjonarnych), mierzony ich sumą,
- SzL – liczba zorganizowanych szkół letnich w danym roku, dla studentów i doktorantów.

Analogicznie jak w przypadku mierników, dotyczących obszaru strategicznego „Badania”, również dla mierników odnoszących się do obszaru strategicznego „Kształcenie”, w strategicznych dokumentach Politechniki nie określono wartości docelowych dla tych mierników, a przyjęty model analizy osiągniętych wartości mierników oraz przesłanki jego zastosowania opisano w pkt. 1.1. wystąpienia.

Monitorowanie postępu realizacji strategii na poziomie centralnym (dla Uczelni jako całości) odbywało się analogicznie jak w sposób opisany w pkt. 1.1. wystąpienia. W odniesieniu do realizowania strategii w tym obszarze na szczeblu jednostek organizacyjnych Politechniki, badanie trzech losowo wybranych wydziałów²⁶ wykazało, że ich strategie w obszarze „Kształcenie” były zgodne ze strategią uczelni, a dodatkowo, jak w przypadku Wydziału Zarządzania i Ekonomii, wyznaczały bardziej szczegółowe cele w tym obszarze strategicznym. Analiza ankiet samooceny kontroli zarządczej za 2019 r. wykazała, że wszystkie cele i zadania wyznaczone na ten rok zostały zrealizowane.

(akta kontroli str. 55-178)

2.2. Liczba studentów Politechniki w latach akademickich 2018/2019-2020/2021²⁷ wzrosła o 582 osoby (3,9%) i w każdym z lat kształtowała się następująco:

- 2018/2019 – 14.986 studentów (w tym 622 cudzoziemców),
- 2019/2020 – 13.791 studentów (w tym 583 cudzoziemców),
- 2020/2021 – 15.568 studentów (w tym 578 cudzoziemców).

²⁴ Jest to wprowadzony na PG zintegrowany system kształcenia inżyniera przyszłości. System CDIO oznacza Conceiving – Designing – Implementing – Operating (wyobraź sobie – zaprojektuj – skonstruuj – oceń swoje rozwiązanie), zob.: <https://tv.task.gda.pl/inzynier-przyszlosci-system-ksztalcenia-cdio-na-politechnice-gdanskiej/> oraz <http://pg.gda.pl/info/cdio/>.

²⁵ Krajowe Ramy Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego.

²⁶ Wydziały: Architektury, Mechaniczny oraz Zarządzania i Ekonomii.

²⁷ Dane na dzień 30 listopada poszczególnych lat akademickich.

Na studiach I stopnia w poszczególnych latach akademickich kształciło się odpowiednio: 11.747 studentów (w tym 370 cudzoziemców), 10.815 studentów (340) i 11.206 (363), a na studiach II stopnia odpowiednio: 3.239 studentów (292 cudzoziemców), 2.976 (243), 4.362 (215).

(akta kontroli str. 26)

2.3 W okresie objętym kontrolą Politechnika prowadziła wyłącznie studia I i II stopnia, nie prowadziła natomiast jednolitych studiów magisterskich.

W latach akademickich 2017/2018, 2018/2019, 2019/2020 i 2020/2021 (do 30 października 2020 r.) liczba kierunków studiów prowadzonych przez PG wynosiła:

- studia I stopnia profil ogólnoakademicki: 40 kierunków; 36; 35 i 33;
- studia II stopnia profil ogólnoakademicki: 31 kierunków; po 32 kierunki w trzech kolejnych latach akademickich;
- studia II stopnia profil praktyczny: jeden kierunek począwszy od roku akademickiego 2018/2019.

Studia I stopnia o profilu praktycznym nie były prowadzone.

(akta kontroli str. 25)

2.4 W latach 2018-2020 (do 17 listopada) na Politechnice został utworzony jeden nowy kierunek studiów, tj. Inżynieria morska i brzegowa (od roku akademickiego 2018/2019). Były to studia międzywydziałowe prowadzone przez wydziały: Inżynierii Lądowej i Środowiska oraz Oceanotechniki i Okrętownictwa. Rektor wyjaśnił, że utworzenie tego kierunku było poprzedzone analizą potrzeb i możliwości Uczelni oraz potrzeb gospodarki morskiej i inwestycji hydrotechnicznych. Treści programowe przedmiotów na tym kierunku oraz efekty kształcenia uzgodniono z przedstawicielami firm hydrotechnicznych, a z jedną z nich zawarto porozumienie o współpracy dydaktycznej i naukowej.

(akta kontroli str. 27, 214-221)

2.5. W latach 2019-2020 (do 12 listopada) zatrudnienie po raz pierwszy w grupie pracowników dydaktycznych Politechniki dotyczyło:

- w roku akademickim 2019/2020: 127 nauczycieli akademickich, z których 102 (tj. 80,3%) przeszło na stanowisko dydaktyczne ze stanowiska badawczo-dydaktycznego, a dla 25 (19,7%) stanowisko dydaktyczne było pierwszym stanowiskiem pracy,
- w roku akademickim 2020/2021: 17 nauczycieli akademickich, z których pięciu (tj. 29,4%) przeszło na stanowisko dydaktyczne ze stanowiska badawczo-dydaktycznego, a dla 12 (70,6%) stanowisko dydaktyczne było pierwszym stanowiskiem pracy.

Rektor wyjaśnił, że przejścia nauczycieli akademickich, którzy byli i są dobrymi lub bardzo dobrymi dydaktykami, ze stanowisk badawczo-dydaktycznych na stanowiska dydaktyczne były konsekwencją przyjętej strategii dalszej poprawy jakości działalności dydaktycznej Uczelni, głównie na studiach I stopnia kształcących inżynierów dla potrzeb przemysłu. Przejścia na stanowiska dydaktyczne nie były związane z nieuzyskaniem stopnia naukowego. Rektor wskazał ponadto, że dla nauczycieli dydaktycznych doskonalących jakość dydaktyki, w celu ich motywacji, stworzono system umożliwiający koncentrację aktywności dydaktycznej (przysługuje obniżony roczny wymiar zajęć dydaktycznych) oraz możliwość awansu zawodowego dydaktycznego (stanowisko profesora dydaktycznego z doktoratem).

(akta kontroli str. 28, 222-228)

2.6. W roku akademickim 2019/2020 spośród 884 nauczycieli akademickich Politechniki zatrudnionych na stanowiskach badawczo-dydaktycznych 707

(tj. 80,0%) prowadziło zajęcia w godzinach nadwymiarowych²⁸. W przypadku 468 nauczycieli zatrudnionych na stanowiskach dydaktycznych dotyczyło to 345 osób (tj. 73,7%).

Rektor wyjaśnił, że w roku akademickim 2019/2020 pensum dydaktyczne nauczycieli akademickich z grupy badawczo-dydaktycznej zostało decyzją Senatu PG znacząco obniżone (o 60 h dla wszystkich stanowisk, przykładowo w przypadku stanowiska adiunkta z 240 h do 180 h). Wyjaśnił również, że nauczyciele badawczo-dydaktyczni prowadzili dydaktykę głównie na studiach II stopnia i w Szkole Doktorskiej, prowadząc wykłady specjalistyczne z zakresu swoich zainteresowań naukowych. Nadgodziny w tej grupie wynikały, w jego ocenie, w znacznej mierze z prowadzenia prac dyplomowych na studiach II stopnia.

Rektor wskazał ponadto, że ze względu na zmiany w pensum dydaktycznym wprowadzone w roku akademickim 2019/2020, przykładowi pracownicy badawczo-dydaktyczni, realizując zajęcia w wymiarze 240 h (czyli 180 h pensum obowiązkowego plus 60 h nadwymiarowych), poświęcali na to tyle samo czasu co w roku poprzednim, wykonując poprzednie pensum obowiązkowe (240 h) bez nadgodzin, tak więc realizacja nadgodzin nie osłabiała ich zdolności do podejmowania zadań badawczych. Poza tym w przypadku znaczącej liczby pracowników, liczba godzin nadwymiarowych była mniejsza niż 60 h, więc zdolność tych nauczycieli do podejmowania zadań badawczych została w roku 2019/2020 zwiększona w porównaniu z poprzednim rokiem akademickim.

W ocenie NIK, tak wysoki odsetek nauczycieli akademickich zatrudnianych w godzinach nadwymiarowych (80% nauczycieli na stanowiskach badawczo-dydaktycznych oraz blisko 74% nauczycieli z grupy stanowisk dydaktycznych) świadczyć może o niecelowym obniżeniu pensum dydaktycznego przez Senat Uczelni.

(akta kontroli str. 29, 222-228)

2.7. Liczba nauczycieli akademickich zatrudnionych na Politechnice w grupie badawczo-dydaktycznej, prowadzących zajęcia nadwymiarowe w wymiarze przewyższającym $\frac{1}{4}$ rocznego wymiaru zajęć dydaktycznych kształtowała się następująco:

- w roku akademickim 2018/2019: 339 osób z 945, co stanowiło 35,9% nauczycieli zatrudnionych w tej grupie,
- w roku akademickim 2019/2020: 450 osób z 884, tj. 50,9% nauczycieli zatrudnionych w tej grupie.

Liczba nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne w godzinach nadwymiarowych, w wymiarze przekraczającym dwukrotnie roczny wymiar zajęć dydaktycznych wynosiła:

- w roku akademickim 2018/2019: 17 osób z 1.300, co stanowiło 1,3% wszystkich nauczycieli akademickich,
- w roku akademickim 2019/2020: 42 osoby z 1.380, co stanowiło 3,0% wszystkich nauczycieli akademickich.

(akta kontroli str. 29, 179-189, 222-228)

2.8. W latach 2019-2020 (do 9 listopada) zajęcia dydaktyczne na Politechnice, oprócz zatrudnionych nauczycieli akademickich, prowadziły również osoby spoza Uczelni (na podstawie umów cywilnoprawnych). I tak:

²⁸ Dane w tym zakresie za semestr zimowy roku akademickiego 2020/2021 PG będzie miała dopiero po rozliczeniu semestru, co nastąpi w lutym 2021r.

- w roku akademickim 2019/2020 zajęcia prowadziło 200 osób (co stanowiło 14,5% wszystkich nauczycieli zatrudnionych na PG) w łącznym wymiarze 10,6 tys. godzin;
- w roku akademickim 2020/2021 zaplanowano prowadzenie zajęć przez 130 osób (tj. 9,1% wszystkich nauczycieli zatrudnionych na PG) w łącznym wymiarze 6,7 tys. godzin.

Rektor wyjaśnił, że osoby z zewnątrz Politechniki Gdańskiej prowadzące zajęcia dydaktyczne w roku 2019/2020, to w większości specjaliści z przemysłu, realizujący zajęcia specjalistyczne, dedykowane do prowadzenia przez praktyków, co miało szczególnie istotne znaczenie dla jakości kształcenia oraz wykładowcy z innych uczelni, z którymi PG prowadziła wspólne studia.

Rektor zwrócił uwagę, że 200 osób spoza PG zrealizowało zajęcia w wymiarze 10.603 godzin dydaktycznych (około 50 h/osobę), co stanowiło jedynie około 3% wszystkich godzin dydaktycznych na Uczelni. Odniesienie 10.603 godzin dydaktycznych wykonanych przez 200 wykładowców zewnętrznych do etatu starszego wykładowcy z pensum 360 h rocznie, oznacza 29,5 dodatkowych pełnych etatów. Stanowiłoby to w roku akademickim 2019/2020 2,44% nauczycieli akademickich PG (średnioroczne zatrudnienie w PG wynosiło 1.207 etatów w roku 2019).

(akta kontroli str. 30, 222-228)

2.9. Programy studiów prowadzonych na Politechnice podlegały ocenie i doskonaleniu. Analiza poddanych badaniu programów studiów na kierunkach: Architektura (studia stacjonarne II stopnia), Chemia (studia stacjonarne II stopnia) oraz Ekonomia (studia stacjonarne I stopnia) wykazała, że:

- programy zawierały zestawienie dokonywanych w nich zmian oraz uzasadnienie ich wprowadzenia; uzasadnieniem zmian było m.in.: aktualizacja i wprowadzenie nowych treści, form ich przekazywania oraz metod kształcenia, dostosowanie do standardów kształcenia przewidzianych w przepisach powszechnie obowiązujących (Architektura), wytyczne władz Uczelni i wydziału, w tym dotyczące procesu dyplomowania (Chemia) oraz uchwały rady programowej wydziału (Ekonomia);
- w programach uwzględniano wnioski z analizy zgodności efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy oraz wnioski z analizy wyników monitoringu karier studentów i absolwentów; wskazywano m.in. że przy tworzeniu programów, w tym oczekiwanych efektów uczenia się, wykorzystywano doświadczenia i wzorce międzynarodowe i opinie ekspertów zewnętrznych (Architektura), potrzeby rozwijającego się sektora R&D²⁹ (Chemia), zapotrzebowanie rynku pracy na przedsiębiorstwa społeczne i znajomość zagadnień międzynarodowych (Ekonomia).

Rektor wyjaśnił, że zadania w zakresie zapewnienia, doskonalenia oraz oceny procedur jakości kształcenia, wykonują działające na wydziałach i w centrach Uczelni komisje ds. zapewnienia jakości kształcenia. Monitorowanie jakości procesu dydaktycznego było zapewniane również poprzez hospitacje zajęć oraz ankietowanie studentów i absolwentów studiów wyższych, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych oraz możliwość zgłaszania propozycji zmian w obowiązujących aktach wewnętrznych PG. Dzięki tym rozwiązaniom w roku akademickim 2018/2019 doskonaleniu podlegały 34 programy studiów I stopnia i 35 programów studiów II stopnia, w roku akademickim 2019/2020 udoskonalonych

²⁹ Tj. sektor badawczo-rozwojowy (od ang. research and development).

zostało 15 programów studiów I stopnia i osiem programów studiów II stopnia, natomiast w roku akademickim 2020/2021 zostały udoskonalone cztery programy studiów I stopnia i siedem programów studiów II stopnia.

(akta kontroli str. 222-228, 259-309)

2.10. W zakresie weryfikacji efektów kształcenia na Politechnice przyjęto następujące procedury:

- nr 9 „System oceniania stopnia opanowania efektów uczenia się”, w której określono zasady oceniania osiągnięć studenta lub innej osoby uczącej się na Politechnice w zakresie efektów uczenia się określonych dla danego programu studiów lub innej formy kształcenia realizowanej na PG,
- nr 12 „System weryfikacji efektów kształcenia”, w której określone zostały zasady przeprowadzania weryfikacji aktualności zdefiniowanych efektów uczenia się, poprawności sformułowania efektów oraz przyporządkowania efektów do danych przedmiotów i form zajęć,
- nr 10 „Tworzenie i prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość”, której celem jest usystematyzowanie i ujednolicenie zasad tworzenia i prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość ujętych w programie i planie studiów na PG,
- „Regulamin potwierdzania efektów uczenia się”, w którym określono sposób przeprowadzenia i udokumentowania weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych przez kandydata na studia poza PG.

W procedurze nr 12 przewidziano weryfikację efektów kształcenia w formie standardowej, tzn. po zakończeniu semestru – na podstawie decyzji dziekana wydziału oraz w wyniku zgłoszenia przez interesariuszy z Uczelni lub spoza niej – za zgodą dziekana wydziału. Weryfikacji na podstawie wskazanej procedury podlegały m.in. efekty kształcenia zdefiniowane przez nauczyciela odpowiedzialnego za przedmiot, w tym efekty kształcenia dla praktyk zawodowych. Efektem stosowania tej procedury na Politechnice były zmiany w programach studiów na poszczególnych kierunkach kształcenia.

(akta kontroli str. 310-327)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Nauczycielom akademickim powierzano prowadzenie zajęć dydaktycznych w godzinach ponadwymiarowych, w wymiarze przekraczającym dwukrotnie roczny wymiar zajęć dydaktycznych, co było niezgodne z art. 127 ust. 7 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce, a w odniesieniu do godzin ponadwymiarowych zrealizowanych w roku akademickim 2019/2020 również z § 6 pkt 3 załącznika nr 1 do zarządzenia Rektora Politechniki Gdańskiej nr 34/2019 z 12 września 2019 r.³⁰ W roku akademickim 2018/2019, dotyczyło to 17 nauczycieli akademickich (co stanowiło 1,3% ogółu nauczycieli akademickich PG), natomiast w kolejnym roku akademickim – 42 nauczycieli (tj. 3,0% ogółu nauczycieli akademickich PG).

Rektor wyjaśnił m.in., że przyczyny takiego stanu rzeczy były zróżnicowane, a ponadwymiarowy czas pracy:

- nie zawsze wynikał z prowadzenia zajęć dydaktycznych, lecz z uzyskania przez nauczycieli dodatkowych rozliczeniowych godzin dydaktycznych z tzw. puli dziekańskiej (na podstawie uchwały Senatu PG i zarządzenia

³⁰ W sprawie: wprowadzenia Regulaminu pracy Politechniki Gdańskiej oraz uchylenia Zarządzenia Rektora Politechniki Gdańskiej nr 10/2017 z 23 czerwca 2017 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu oceny okresowej pracowników niebędących nauczycielami akademickimi zatrudnionych na Politechnice Gdańskiej. Zarządzenie jest dostępne pod adresem: <https://pg.edu.pl/documents/21200603/7b3a09d5-e7b9-43b3-a709-a79624ad0fa9>.

Rrektora), przeznaczonych na realizację zadań wynikających z procesu dydaktycznego, w tym w szczególności na opiekę nad kołem naukowym, udział w pracach komisji programowej, opiekę nad studentami z indywidualnym programem kształcenia, opiekę mentorską nad uczniami wybitnie uzdolnionymi lub opiekę nad projektem zespołowym;

- wynikał częściowo z kumulacji dyplomów, ponieważ część dyplomantów podchodziła do obrony dyplomu z opóźnieniem i godziny za ich prowadzenie rozliczne były wraz z dyplomami z następnego rocznika;
- był efektem prowadzenia zajęć w zastępstwie za nauczycieli przebywających na zwolnieniach lekarskich oraz braków kadrowych, zwłaszcza w wysokospecjalistycznych dziedzinach technicznych.

(akta kontroli str. 173-200)

NIK wskazuje, że niezależnie od przyczyn, dla których na Politechnice wystąpiły przypadki ponaddwukrotnego przekroczenia rocznego wymiaru zajęć dydaktycznych przez nauczycieli akademickich, stanowiło to naruszenie dyspozycji przepisu art. 127 ust. 7 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce, który zakazuje powierzania nauczycielowi akademickiemu prowadzenia zajęć dydaktycznych w wymiarze przekraczającym dwukrotność rocznego wymiaru zajęć dydaktycznych.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Politechniki w zbadanym obszarze. Na Uczelni opracowano i realizowano strategię m.in. w zakresie działalności dydaktycznej i efektów kształcenia. Zatrudnienie w grupie stanowisk dydaktycznych dotyczyło w 80,3% nauczycieli akademickich, którzy pracowali wcześniej na stanowiskach badawczo-rozwojowych, jednak nie było to związane z nieuzyskaniem przez nich stopnia naukowego. Nauczyciele akademicy badawczo-dydaktyczni byli zatrudniani w godzinach ponadwymiarowych, jednak nie powodowało to osłabienia ich zdolności do podejmowania zadań badawczych. Nauczycielom akademickim powierzano prowadzenie zajęć ponadwymiarowych w wymiarze przewyższającym ¼ rocznego wymiaru zajęć, co jednak odbywało się za ich zgodą, tym samym zgodnie z art. 127 ust. 6 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce. Kontrola wykazała jednak, że wbrew art. 127 ust. 7 prawa o szkolnictwie wyższym i nauce, nauczycielom akademickim powierzane było prowadzenie zajęć dydaktycznych w wymiarze przekraczającym dwukrotnie roczny wymiar zajęć dydaktycznych. Zgodnie z opracowanymi i wdrożonymi procedurami, dokonywano oceny i doskonalenia programów studiów oraz sprawdzenia, czy zostały osiągnięte efekty kształcenia.

OBSZAR

3. Wydatkowanie środków publicznych przez uczelnie publiczne

Opis stanu faktycznego

3.1. Uczelnia prowadziła gospodarkę finansową na podstawie planów rzeczowo-finansowych. Plany były sporządzane w oparciu o przygotowaną przez Kwestora Politechniki instrukcję sporządzenia planu rzeczowo-finansowego. W planach rzeczowo-finansowych na 2018 r. i na 2019 r. Uczelnia dokonywała odpowiednich zmian w związku z decyzjami i komunikatami ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego, zwiększającymi kwoty przyznanych dotacji i subwencji.

(akta kontroli str. 370, 461, 510-695)

3.2. Przychody z działalności operacyjnej Politechniki w okresie objętym kontrolą wynosiły:

- w 2018 r.: 425.844,8 tys. zł,
- w 2019 r.: 502.744 tys. zł,

- za III kwartały 2020 r.: 365.126,5 tys. zł.

Na wartość przychodów w poszczególnych latach składały się w największym stopniu:

- dotacje z budżetu państwa: w 2018 r. – 266.777,5 tys. zł (co stanowiło 62,6% przychodów), w 2019 r. – 9.768,0 tys. zł (tj. 1,9% przychodów), w 2020 r. – 4.899,6 tys. zł (tj. 1,3% przychodów),
- subwencja na utrzymanie potencjału dydaktycznego i badawczego³¹: w 2019 r. – 325.203,5 tys. zł (tj. 64,7%), w 2020 r. – 228.941,4 tys. zł (tj. 62,7%),
- opłaty za świadczone usługi edukacyjne: w 2018 r. – 26.353,0 tys. zł (tj. 6,1%), w 2019 r. – 22.400,7 tys. zł (tj. 4,4%), w 2020 r. – 19.582,7 tys. zł (tj. 5,3%),
- środki na realizację projektów finansowanych przez NCBiR, odpowiednio: 10.356,4 tys. zł (tj. 2,4%), 9.876,5 tys. zł (tj. 2,0%), 5.644,2 tys. zł (1,5%),
- środki na realizację projektów finansowanych przez NCN, odpowiednio: 14.599,5 tys. zł (3,4%), 13.853,4 tys. zł (2,7%), 9.011,6 tys. zł (2,4%),
- środki na realizację przedsięwzięć współfinansowanych ze środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, odpowiednio: 15.013,1 tys. zł (3,5%), 20.972,0 tys. zł (4,1%), 11.065,4 tys. zł (3,0%),
- sprzedaż pozostałych prac i usług badawczo-rozwojowych (odpowiednio: 17.288,4 tys. zł (4,0%), 21.533,0 tys. zł (4,3%), 15.526,5 tys. zł (4,2%),
- pozostałe przychody operacyjne, odpowiednio: 43.628,8 tys. zł (10,2%), 31.357,0 tys. zł (6,2%), 51.736,5 tys. zł (14,1%).

W Strategii nie określono niezbędnego poziomu przychodów koniecznego do realizacji określonych w niej celów strategicznych. Osiągane przez Politechnikę przychody zapewniały realizację tych celów.

(akta kontroli str. 31, 55-68, 328-369, 462-509)

3.3. Koszty działalności operacyjnej Politechniki w latach 2018-2020 (III kwartały) wynosiły:

- w 2018 r.: 403.776,6 tys. zł,
- w 2019 r.: 477.946,1 tys. zł,
- w 2020 r.: 340.436,2 tys. zł.

Strukturę kosztów w poszczególnych latach kształtowały w największym stopniu:

- wynagrodzenia: w 2018 r. – 221.166,3 tys. zł (co stanowiło 54,8% ogółu kosztów), w 2019 r. – 248.191,2 tys. zł (51,9% kosztów), w 2020 r. – 172.274,8 tys. zł (50,6% kosztów),
- ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia, odpowiednio: 65.943,0 tys. zł (16,3%), 74.113,6 tys. zł (15,5%), 53.185,9 tys. zł (15,6%),
- amortyzacja, odpowiednio: 42.122,5 tys. zł (10,4%), 38.052,6 tys. zł (8,0%), 24.915,6 tys. zł (7,1%),
- zużycie materiałów i energii, odpowiednio: 29.555,7 tys. zł (7,3%), 41.319,4 tys. zł (8,6%), 24.506,8 tys. zł (7,1%),
- usługi obce, odpowiednio: 26.562,4 tys. zł (6,6%), 37.594,9 tys. zł (7,9%), 24.036,4 tys. zł (7,0%).

Koszty w układzie kalkulacyjnym w latach 2018-2020 (III kwartały) wyniosły:

- koszty bezpośrednie (w 2018 r. – 279.386,4 tys. zł, w 2019 r. – 347.232,4 tys. zł, w 2020 r. – 258.159,6 tys. zł), w tym m.in.:

³¹ Subwencja była przekazywana uczelniom od 2019 r.

- działalność dydaktyczna (odpowiednio: 203.710,3 tys. zł, 267.116,0 tys. zł, 173.141,0 tys. zł),
- działalność badawcza (59.069,5 tys. zł, 68.696,5 tys. zł, 75.940,3 tys. zł),
- działalność wydzielona (14.972,9 tys. zł, 9.636,0 tys. zł, 7.879,6 tys. zł),
- koszty pośrednie (w 2018 r. – 112.467,7 tys. zł, w 2019 r. – 115.199,1 tys. zł, w 2020 r. – 79.586,6 tys. zł), w tym:
 - koszty wydziałowe (odpowiednio: 112.467,7 tys. zł, 115.199,1 tys. zł, 79.586,6 tys. zł),
 - koszty ogólnouczelniane (37.071,2 tys. zł, 40.099,6 tys. zł, 30.323,3 tys. zł).

W Strategii nie określono wysokości i struktury kosztów w poszczególnych latach.

(akta kontroli str. 32-33, 55-68, 328-369, 462-509)

3.4. W okresie objętym kontrolą Politechnika osiągała dodatni wynik finansowy. Zysk netto w poszczególnych latach wyniósł:

- w 2018 r.: 25.986,0 tys. zł,
- w 2019 r.: 28.086,3 tys. zł,
- wg stanu na 30 września 2020 r.: 25.464,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 34)

3.5.1. Politechnika otrzymywała od ministra właściwego ds. nauki środki w formie subwencji na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego i badawczego (w latach 2019-2020 – do 25 listopada) oraz w formie dotacji. Dotacje zostały przyznane:

w 2018 r.:

- na kształcenie studentów studiów stacjonarnych i doktoranckich, na kształcenie kadr naukowych, na utrzymanie uczelni (w kwocie: 240.805,3 tys. zł),
- na dofinansowanie uczelni publicznych, w których w danym roku akademickim rozpoczęli studia pierwszego stopnia lub jednolite studia magisterskie studenci, którzy w roku rozpoczęcia studiów uzyskali najlepsze wyniki egzaminów maturalnych (w kwocie 1.437,6 tys. zł),
- na utrzymanie potencjału badawczego (w kwocie 21.025,3 tys. zł),
- na prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nimi związanych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich (w kwocie: 2.624,0 tys. zł),

w latach 2018-2020 (do 25 listopada):

- na stworzenie niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia (w kwocie: w 2018 r. – 557,4 tys. zł, w 2019 r. – 491,1 tys. zł, w 2020 r. – 520,2 tys. zł),
- na zwiększenie wysokości stypendiów doktoranckich dla nie więcej niż 30% najlepszych studentów (odpowiednio: 1.640 tys. zł, 1.600 tys. zł, 1.240 tys. zł),
- na świadczenia dla studentów i doktorantów, tj. stypendia socjalne, stypendia dla osób niepełnosprawnych, zapomogi, stypendia rektora (odpowiednio: 27.927,0 tys. zł, 16.429,8 tys. zł, 12.346,6 tys. zł),
- na dofinansowanie kosztów utrzymania i eksploatacji aparatury badawczej (odpowiednio: 6.838,8 tys. zł, 7.245,0 tys. zł, 5.873,2 tys. zł),
- na dofinansowanie dla Wydziału Zarządzania i Ekonomii w związku z otrzymaniem oceny wyróżniającej dla kierunku zarządzanie (502,9 tys. zł w każdym roku).

Środki otrzymane przez Politechnikę w latach 2018-2020 (do 25 listopada) tytułem dotacji i subwencji oraz środki wykorzystane wyniosły:

- w 2018 r.: dotacje otrzymane – 303.358,3 tys. zł, dotacje wykorzystane – 275.925,2 tys. zł;
- w 2019 r.: subwencja otrzymana i wykorzystana – 312.670,8 tys. zł oraz dotacje otrzymane – 26.268,8 tys. zł, dotacje wykorzystane – 23.374,3 tys. zł;
- w 2020 r.: subwencja otrzymana – 306.659,5 tys. zł, subwencja wykorzystana – 228.941,4 tys. zł, dotacje otrzymane – 20.137,1 tys. zł, dotacje wykorzystane – 12.089,1 tys. zł.

Kwestor wyjaśnił, że środki niewykorzystane w danym roku, przeszły bilansem zamknięcia na kolejny rok.

Podział subwencji w 2019 r. został dokonany wg algorytmu przyjętego w uchwale Senatu Politechniki³², a podział subwencji w 2020 r. wg algorytmu przygotowanego przez komisję budżetu Senatu Politechniki. Składowymi algorytmu podziału subwencji na 2019 r. były m.in. subwencje na wydziały, centra dydaktyczne, jednostki centralne i bibliotekę PG, rezerwa Rektora, obejmująca koszty utrzymania Szkoły Doktorskiej oraz koszty związane ze zmniejszeniem pensum, a także koszty stałe, na które składał się m.in. fundusz nagród Rektora dla nauczycieli akademickich. Algorytm nie wskazywał w jakiej części subwencja jest przeznaczana na działalność badawczą, a w jakiej na działalność dydaktyczną. Zgodnie z algorytmem, wydziały, centra dydaktyczne, jednostki centralne oraz biblioteka PG otrzymały środki w kwocie z 2018 r. powiększone o skutki finansowe podwyżki płac. Algorytm podziału subwencji między jednostki Politechniki na 2020 r. uwzględniał składniki algorytmu stanowiące podstawę ustalania kwoty subwencji przyznawanej Uczelni, w tym m.in. składniki: studencki, badawczy, badawczo-rozwojowy i umiędzynarodowienia. Dla poszczególnych składników subwencji zostały określone wartości procentowe i kwotowe. Algorytm przewidywał ponadto procentowy podział kosztów funkcjonowania Szkoły Doktorskiej pomiędzy wydziały Uczelni.

Środki otrzymywane przez Politechnikę były gromadzone na odrębnym rachunku bankowym prowadzonym w Banku Gospodarstwa Krajowego.

(akta kontroli str. 35-38, 696-705, 732-741)

3.5.2. Według szacunków Uczelni, z subwencji otrzymanej przez nią w latach 2019-2020 na wynagrodzenia oraz wynagrodzenia bezosobowe wraz z pochodnymi wydatkowano:

- w 2019 r.: 220.023,0 tys. zł,
- w 2020 r. (wg stanu na 16 grudnia 2020 r.): 156.936,9 tys. zł.

(akta kontroli str. 48-52)

3.5.3. Kwoty wynagrodzenia zasadniczego brutto (bez dodatków zadaniowych i specjalnych) na stanowiskach nauczycieli akademickich w grupie stanowisk dydaktycznych, badawczo-dydaktycznych oraz badawczych kształtowały się następująco³³:

- na stanowisku profesora: od 8,6 do 14,3 tys. zł (w grupie stanowisk dydaktycznych); od 6,8 do 14,3 tys. zł (w grupie stanowisk badawczo-dydaktycznych); od 7,6 do 13,2 tys. zł (w grupie stanowisk badawczych);
- na stanowisku profesora Uczelni, odpowiednio: od 5,3 do 7,8 tys. zł; od 5,3 do 12,1 tys. zł; 7,6 tys. zł;

³² Uchwała Senatu PG nr 306/2019/XXIV z 15 maja 2019 r. w sprawie zatwierdzenia zasad podziału subwencji w 2019 r.

³³ Według stanu na 1 października 2019 r.

- na stanowisku adiunkta ze stopniem doktora, odpowiednio: od 4,6 do 7,8 tys. zł; od 4,6 do 8,2 tys. zł; od 4,6 do 14,5 tys. zł;
- na stanowisku asystenta z tytułem magistra, odpowiednio: od 3,2 do 5,2 tys. zł; od 3,2 do 4,7 tys. zł; od 3,2 do 8,0 tys. zł;
- na stanowisku docenta: od 5,8 do 8,0 tys. zł;
- na stanowisku adiunkta bibliotecznego³⁴: 6,9 tys. zł.

(akta kontroli str. 40)

3.6. Uzyskane przez Uczelnię w latach 2018-2020 środki z tytułu dotacji:

- na zadania związane z zapewnieniem osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie przyjmowania na studia, do Szkoły Doktorskiej, z kształceniem na studiach i w szkołach doktorskich lub prowadzeniem działalności naukowej, w łącznej kwocie 1.843,6 tys. zł (z tego 557,4 tys. zł w 2018 r., 491,1 tys. zł w 2019 r., 795,1 tys. zł w 2020 r.),
- na finansowanie zwiększenia stypendiów doktoranckich dla nie więcej niż 30% najlepszych doktorantów na Uczelni, w łącznej kwocie 4.480 tys. zł (z tego 1.640 tys. zł w 2018 r., 1.600 tys. zł w 2019 r., 1.240 w 2020 r.),

zostały wydatkowane i rozliczone. Z pierwszej z ww. dotacji sfinansowano m.in. koszty dostosowania infrastruktury Uczelni dla potrzeb osób niepełnosprawnych (719,4 tys. zł) oraz koszty napraw i konserwacji urządzeń służących osobom niepełnosprawnym (platformy przyschodowe) – w kwocie 38,5 tys. zł. Z drugiej dotacji sfinansowano zwiększenie stypendiów doktoranckich (3.769,5 tys. zł).

W latach 2018-2020 (do 25 listopada) Politechnika nie otrzymała dotacji na zadania inwestycyjne.

(akta kontroli str. 706-731)

3.7. Politechnika uzyskała w ramach programu ministerialnego „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza” papiery wartościowe na kwotę 30.996,0 tys. zł. Do dnia zakończenia kontroli walory te nie zostały przez Politechnikę sprzedane. Rektor wyjaśnił, że nastąpi to w momencie najbardziej korzystnym finansowo dla Uczelni. Aktualnie Uczelnia finansuje realizację programów rozpoczętych w ramach ww. programu ministerialnego – ze środków własnych.

(akta kontroli str. 39, 53-54, 742-746)

3.8. Politechnika poniosła w 2020 r. dodatkowe koszty w kwocie 300,7 tys. zł związane z przeciwdziałaniem rozprzestrzenianiu się wirusa SARS CoV-2. Koszty zostały poniesione na zakup środków dezynfekujących i innych przedmiotów zapobiegających rozprzestrzenianiu się wirusa.

(akta kontroli str. 706-722)

3.9. Sprawozdania finansowe Politechniki za 2018 r. i 2019 r. zostały poddane badaniu przez biegłych rewidentów. Zgodnie z wydanymi opiniami, sprawozdania te przedstawiały rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Uczelni oraz jej wyniku finansowego i przepływów pieniężnych, były zgodne co do treści i formy z przepisami prawa i statutem Uczelni oraz były sporządzone na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych. W wyniku badania sprawozdań finansowych biegli rewidenci nie wnieśli do nich żadnych zastrzeżeń.

(akta kontroli str. 328-369, 462-509)

³⁴ Stanowisko adiunkta bibliotecznego nie należało do żadnej z grup stanowisk nauczycieli akademickich.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Uczelni w zbadanym obszarze. Politechnika prowadziła gospodarkę finansową na podstawie rzetelnie przygotowanych planów rzeczowo-finansowych. Otrzymane środki publiczne w postaci dotacji i subwencji były wydatkowane zgodnie z planem rzeczowo-finansowym, decyzjami w sprawie przyznania tych środków oraz dokumentami wewnętrznymi Uczelni. Opinie biegłych rewidentów po badaniu sprawozdań finansowych Uczelni za lata 2018-2019 potwierdziły rzetelny obraz jej sytuacji finansowej.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek:

Wnioski Podjęcie działań mających na celu zapobieżenie powierzania nauczycielom akademickim prowadzenia zajęć dydaktycznych w wymiarze przekraczającym dwukrotność rocznego wymiaru zajęć dydaktycznych.

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, dnia 28 grudnia 2020 r.

Kontroler

Łukasz Badura

Starszy inspektor kontroli państwowej

Ł. Badura

podpis

p.o. WICEDYREKTOR DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku

Rafał Malcharek

